तीन लाखमै सुरक्षित घर । पृष्ठ ३

विकास खबरपत्रिका राष्ट्रिय साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-४
मिडिया चोक, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२२५०७२
Odln
bikaskhabar@gmail.com

प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com खबरपत्रिका साप्ताहिक

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-२२, ● २०७४ मंसिर २५ गते सोमबार, ● 11 Dec., 2017, ● नेपाल सम्वत्-११३८, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

हार्दिक बधाई

मुलुकमै पहिलो पटक भएको प्रतिनीधिसभा तथा प्रदेशसभामा मकवानपुरबाट निर्वाचित हुनु भएका सम्पूर्ण विजयी उमेद्वारहरुलाई हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दै उहाँहरुको कार्यकाल सफल रहोस् हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

विकास
www.bikaskhabar.com
परिवार

प्रतिनीधिसभा र प्रदेशसभा मतगणना सकियो

मकवानपुरमा बामको वर्चश्व

◆ विकास समाचारदाता
थाहानगर

मकवानपुरमा भएको प्रतिनीधिसभा र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा अधिकांश क्षेत्र बाम गठबन्धनले जित हासिल गरेको छ । जिल्लाको प्रतिनीधिसभका लागि र हेको दुईवटै निर्वाचन क्षेत्रमा बाम गठन्त्रनले जितेको छ भने प्रदेशसभातर्फ मकवानपुर-१ को (क) र (ख) तथा २ नम्बर निर्वाचन क्षेत्रको (क) बाम गठबन्धनले जित हासिल गरेको छ । त्यस्तै मकवानपुर-२ को (ख) मा भने नेपाली काँग्रेसले जितेको छ । निर्वाचनको मत परिणाम अनुसार मकवानपुर क्षेत्र नम्बर १ को प्रदेश (क) मा बाम गठबन्धनका प्रेम बहादुर पुलामी 'छिन्तु' र (ख) मा बाम कै डोरमणी पौडेल विजयी भएका छन् ।

यस्तै प्रतिनिधि सभा क्षेत्र नम्बर २ को (क) मा बाम गठबन्धनका कुमारी मोत्तान र (ख) मा लोकतान्त्रिक गठबन्धनका ईन्द्र बहादुर बानियाँ बिजयी भएका छन् । मत गणनाको अन्तिम मत परिणाम अनुसार प्रेम पुलामीले लोकतान्त्रिक गठबन्धनको तर्फका उम्मेदवार नेपाली काँग्रेसका धर्मराज लामिछानेलाई २ हजार ८ सय ५४ मतअन्तरले पछि पार्दै विजयी भएका हुन् । कुल ४१ हजार २ सय ३६ सदर मत गणना हुँदा पुलामीले २१ हजार ६ सय २९ मत र लामिछानेले १८ हजार ७ सय ७५ मत प्राप्त गरेका हुन् । यस्तै १ को प्रदेश (ख) मा बाम गठबन्धनबाट उम्मेदवार एमालेका डोरमणी पौडेल ४ हजार १ सय २२ मत निकतम् प्रतिद्वन्द्वी अशोक शाक्यलाई पछिपार्दै विजयी भएका हुन् ।

कूल ४३ हजार ३३ मतगणना हुँदा बाम गठबन्धनका उम्मेदवार पौडेलले २० हजार ७ सय ३ मत ल्याएका छन् । उनका निकटतम प्रतिष्पर्धी लोकतान्त्रिक गठबन्धनको तर्फबाट नेपाली कांग्रेसका शाक्यले १६ हजार ५ सय ८१ मत ल्याए । नेकपा एमालेका प्रदेश सदस्य पौडेल हेटौंडा नगरपालिकाका पूर्व मेयर हुन् । उनी नेपाल नगरपालिका संघका अध्यक्ष पनि हुन् ।

कृष्ण दाहाल

विरोध खतिवडा

प्रेम बहादुर पुलामी

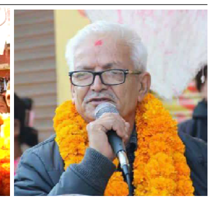
डोरमणी पौडेल

यस्तै मकवानपुर प्रतिनीधिसभा क्षेत्र नम्बर २ अन्तरगत प्रदेश (क) मा १३ हजार १ सय १८ मतले निकतम् प्रतिद्वन्द्वी यतिराज सापकोटालई पछिपार्दै विजयी भइन् । कुल ४६ हजार ४ सय १९ मत गणना हुँदा बाम गठबन्धनका कुमारी मोत्तानले २७ हजार २ सय ४३ र लोकतान्त्रिक गठबन्धनका उम्मेदवार सापकोटाले १४ हजार १ सय २५ मत प्राप्त गरेका छन् । २ नम्बर क्षेत्रमकै प्रदेश (ख) मा लोकतान्त्रिक गठबन्धनका ईन्द्रबहादुर बानियाँ विजयी भएका छन् । उनी १ हजार ४ सय ११ मतले विजयी भएको मूख्य निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयले जनाएको छ ।

कुमारी मोत्तान

इन्द्र बानियाँ

कूल ४० हजार ३ सय १२ मतगणना हुँदा बानियाँले १९ हजार २ सय ४५ मत ल्याएका छन् । उनका निकटतम प्रतिस्पर्धी बाम गठबन्धनको तर्फबाट एमालेका र ाजाराम स्यांतानले १७ हजार ८ सय ३४ मत ल्याएका छन् । बानियाँ र स्यांतान दुबै २०७० को संविधानसभामा विजयी उम्मेदवार हुन् ।

प्रतिनिधिसभा-२ का उम्मेदवारहरुले पाए यस्तो मत

◆ विकास संवाददाता

निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय मकवानपुरका अनुसार प्रतिनिधिसभा-२ का उम्मेदवारहरूले यस्तो रहेका छ । गिलास चुनाव चिन्ह भएका राष्ट्रिय जनमोर्चाका रामहरि धितालले २ सय ५१ मत, घर चुनाव चिन्ह भएको राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टीका हरि सिं वाइवाले १९ मत, आँखा चुनाव चिन्ह भएको नयाँ शक्तिका सोनाम सिं स्याङतानले ३ सय १३ मत, कुखुराको भाले चुनाव चिन्ह भएको मंगोल नेशनल अर्गनाइजेशनका जीवन स्याङतानले ८६ मत पाएका छन् ।

त्यस्तै मुट्ठी चुनाव चिन्ह भएको देशभक्त जनगणतान्त्रिक मोर्चाका उम्मेदवार सागर उप्रेतीले ६७ मत, तराजु चुनाव चिन्ह भएको विवेकशील साझा पार्टीका सिंहबहादुर मोक्तानले १ सय ७९ मत, गुलाफको फूल चुनाव चिन्ह भएको स्वतन्त्र उम्मेदवार अरूण वर्तौलाले ५६ मत, रेडियो चुनाव चिन्ह भई उम्मेदवार रहेका विकास नेपालले १६ मत र शंख चुनाव चिन्ह लिई स्वतन्त्र उम्मेदवारी दिएका रणसंग्राम विष्टले १ सय ६० मत प्राप्त गरेका छन् ।

महिला लडाकुले गरिन् सांसदमा ह्याट्रिक

◆ विकास संवाददाता

१६ वर्षको उमेरमा सशस्त्र युद्धमा होमिएकी महिला लडाकु कुमारी मोत्तानले तेस्रो पटक संसदको यात्रा तय गरेकी छिन् । बाम गठबन्धनबाट नेकपा माओवादी केन्द्रकी उम्मेदवार मोत्तान प्रदेससभा मकवानपुर २ (क) मा लोकतान्त्रिक गठबन्धनका यतिराज सापकोटालाई १३ हजार १ सय १८ मतले हराउँदै प्रदेसभा सदस्यमा निर्वाचित भएकी हुन् । उनी मकवानपुरमै सबैभन्दा बढि मतान्तरले विजयी हुने उमेद्वार हुन ।

तत्कालिन नेकपा माओवादी शान्ति सम्झौतामार्फत संसदीय राजनीतिमा

आएपछि उनी वि.सं.२०६३ सालमा संसद सदस्य मनोनित भएकी थिईन् । वि.सं. २०६४ सालमा मकवानपुर ४ बाट सांसद निर्वाचित मोत्तान नेकपा माओवादी केन्द्रकी पोलिटब्युरो सदस्य तथा मकवानपुर इन्चार्ज हुन् ।

जितपछि प्रतिक्रिया दिंदै मोत्तानले यो जित आफ्नो नभई मकवानपुर २ (क) बासीको भएको बताईन् । 'मेरो पाँच वर्ष यसै क्षेत्रको विकास र समृद्धिमा खर्च गर्नेछु', मोत्तानले भनिन्, 'जनतासँग गरेको बाचा पुरा गर्नेछु ।' तत्कालिन नेकपा माओवादीले वि.सं. २०५२ सालमा सशस्त्र युद्ध सुरू गरे लगत्तै उनी विद्यालय शिक्षा छाडेर युद्धमा होमिएकी थिईन् । उनी मकवानपुरकी जुझारू महिला नेतृ हुन् ।

JolQmut 36gf btf{;DaGwL h?/L ;'rgf Û

जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय तहमा गई दर्ता गरौं । जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् । जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध विच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो । बसाई सराई गर्दा व्यक्ति आफू मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार नै बसाई सरी गए परिवारको मुख्य व्यक्तिले दर्ता गर्नु पर्छ ।

yfxf gu/kflnsf
gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
OGb|o0fLrf}, dsjfgk'/

नेपाल सरकारको सूचना Û

हाम्रो हरेक कदमहरु राष्ट्रिय स्वार्थबाट प्रेरित हुने संस्कृतिको विकास गरौं ।

नेपाल सरकार
;'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

विकास — प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त — www.bikaskhabar.com खबरपत्रिका साप्ताहिक
२०७४ मंसिर २५ गते सोमबार 11 Dec., 2017, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

www.bikaskhabar.com
bikaskhabar@gmail.com

विकास खबरपत्रिका

स त प ा ढ् क ी य

विजयी उमेद्वारलाई बधाई सम्वृद्धिः जनताको आशा

दुई चरणमा भएको प्रतिनीधिसभा र प्रदेशसभाको निर्वाचन र त्यसको नतिजा आएसगै अब संविधान कार्यान्वयनको अत्यन्तै महत्वपूर्ण चरणमा मुलुक प्रवेश गरेको छ। अब हामी संघीयता कार्यान्वयन गर्ने महत्वपूर्ण र ऐतिहासिक चरणमा प्रवेश गरेका छौं। निर्वाचनको परिणाम जसको पक्षमा आए पनि यो अभिभारा मुलुकका राजनीतिक दलहबीचको सहकार्य र एकताबाटै पूरा गर्न सकिने छ। संघीयता आफैमा नयाँ प्रयोग भएकाले यसलाई ठीकढंगले प्रयोग र व्यवस्थापन गर्न सक्नुपर्छ। प्रथम चरणको निर्वाचनमा जनतामा जुन उत्साह र उमंग देखिएको छ, त्यो नै लोकतन्त्रको सुन्दर पक्ष हो।

नयाँ संविधानले स्थानीय, प्रदेश र केन्द्र (संघ) गरी तीनवटा सरकारको व्यवस्था गरेको छ। भर्खरै सम्पन्न भएको निर्वाचनबाट केन्द्र र प्रदेशमा छुट्टाछुट्टै सरकार बन्ने भएकाले यसको विशेष महत्व छ। सबैजसो दल एवं उम्मेदवारहले आर्थिक विकास र समृद्धिलाई मुख्य एजेण्डा बनाएका छन्। राजनीतिक स्थायित्व र दीर्घकालीन शान्तिबिना यो एजेन्डा पूरा गर्न सकिन्न। प्रदेश र केन्द्रमा पाँच वर्षका लागि स्थायी सरकार र बलियो प्रतिपक्ष अहिलेको आवश्यकता हो। अहिले हुन गइरहेको निर्वाचनबाट कस्तो तस्बिर आउँछ, त्यो अबका दिनमा स्पष्ट हुने नै छ। वामपन्थी र लोकतान्त्रिक गठबन्धन बनिसकेकोले अब मुलुक राजनीतिक स्थायित्वको दिशामा अगाडि बढ्ने आशा गर्न सकिन्छ। राजनीतिक अधिकार प्राप्तिको लडाई सकिएको हुँदा अब समृद्धिको लडाई लड्न सर्वप्रथम त दल र नेतृत्ववर्ग इमानदार बन्न जरुरी छ। संगसगै समृद्धिको स्पष्ट खाकासहितको राष्ट्रिय रोडम्याप बनाएर सिंगो राष्ट्र र आम जनतालाई एकताबद्ध बनाउन सक्नुपर्छ। हामीलाई नकारात्मक राजनीतिक संस्कृतिले गाँजेको छ। जनताले पाँच वर्षमा एकपटक भोट खसाल्ने मात्र हैन खबरदारी समेत गर्न सक्नुपर्छ। दलहले जनताको फैसला बमोजिमको भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ। विगतमा भएका विकृत राजनीतिक अभ्यासहरु अब कम्तिमा पनि भविष्यमा दोहोऱ्याउनुहुँदैन।

निर्वाचनको दौरानमा बम विष्फोटन लगायतका घटनाहरु घटाएर जनतालाई त्रसित पार्ने क्रियाकलापहरु भए। तर पनि जनता बम, गोला र त्यसका आवाजहलाई छिचोल्दै उत्साहपूर्ण वातावरणमा निर्वाचनमा सहभागी भएका छनर, मत दिएका छन् । यसबाट जनता शान्ति, समृद्धि र लोकतन्त्रको पक्षमा भएको प्रष्ट भएको छ। शान्तिपूर्ण बाटोबाटै जनतालाई परिवर्तनको अनुभूति गराउने प्रभावशाली माध्यम निर्वाचन हो। निर्वाचनको दौरानमा जनतामा देखिएको उत्साहले पनि त्यही भन्छ। जनताको चेतनास्तर धेरै माथि उठिसकेकाले जनता सही निर्णय गर्न सक्षम भएको बुझ्न गाह्रो पर्दैन। ०६४ सालयता तीनपटक भएका निर्वाचनहमा उनीहले फरक–फरक अभिमत दिइसकेका छन्। जनताको निर्णय क्षमतामाथि कुनै पनि विवेकशील व्यक्तिले प्रश्न गर्ने ठाउँ छैन। जनताले गलत फैसला गरेका छैनन्। गल्ती त राजनीतिक दल र नेतृत्ववर्गले गर्दै आएका छन्। अहिलेको निर्वाचनमा जनताको फैसला राजनीतिक स्थायित्व, शान्ति र समृद्धिका पक्षमा नै हुनेछ। स्थिर सरकार र बलियो प्रतिपक्ष अहिलेको आवश्यकता हो। जनताको अभिमत त्यस अनुरुप आउने अपेक्षा गर्नु गलत हुनेछैन। तसर्थ निर्वाचनबाट विजयी भएका उमेद्वारलाई बधाई तथा पराजित भएकाबाट पनि चुनावी नारा मात्र हैन काम गरेर जनताको मन जित्न आवश्यक छ ।

yfxfgu/kflnsfsf]zv/sf[b sfp06/af6 lbjf a; ;]f

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:00	बजे हेटौडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: 00	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:00	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१0:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१0:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१0:३0	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३0	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३0	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३0	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:00	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३0	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५0७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५0७0५६१

dxTjk"0f{6]lnkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

चलाख 'ओली-दाहाल, "लड्डु" देउवा

यसपटक टाढाबाट तपोभूमि नेपालमाथी लेख्छु भनेको थिएँ र, लेख्दै पनि थिएँ। तर नेपालमा सम्पन्न निर्वाचन र त्यसको परिणामले मलाई बढी आध्यात्मिक र आदर्शवादी हुनै दिएन।

तपोभूमि नेपालका बारेमा लेख्दै गर्दा नेपाली कांग्रेसको लज्जास्पद हार र कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको अनुहार, भावभंगी र उनका भागमा परेको असफलताले मलाई घरी घरी बिथोलिरह्यो । यसैकारण तपोभूमि नेपालमाथी लेख्ने कुरालाई थाँती राखेर म नेपालकै निर्वाचन, त्यसको परिणाम र नेपालका चलाख र लड्डु पात्रहरूमाथि केही भन्न खोज्दैछु।

पहिला चलाख पात्रहरूकै कुरा गरौं ।

केपी ओली नेपाली राजनीतिका यस्ता चलाख पात्र हुन्, जसले तरिका मिलाइ मिलाइ आफु र आफ्नो पार्टीलाई आज यो उचाइमा ल्याइपुऱ्याए। म यसकारण केपी ओलीलाई चलाख पात्र भनिरहेको छु कि उनले नेपाली जनताको मनोविज्ञानलाई राम्ररी बुझेका छन् र त्यो मनोविज्ञानलाई प्रभावित गर्ने तरिकाहरू उनलाई राम्ररी थाहा छ।

अब अलिकति नेपाली मनोविज्ञानका बारेमा कुरा गरौं । नेपाली मनोविज्ञान भनेको सोझो हिसाबमा भन्दा-आशामा बाँच्ने, हिजो राती देखेको सपनाको भरमा आजको दिनको हिसाब किताब गर्ने र खरा कुरा मनपराउने मनोविज्ञान हो । खराब कुरा पनि कस्ता भने आफ्ना जीवन र चाहनासँग जोडिएका मात्र।

हो, ओलीले ठ्याक्कै यही लय पक्डिए। उनी नेपाली जनजीवनका भाषा सबैले बुझ्ने गरी ठेट रूपमा बोल्छन् । खरो रूपमा बोल्छन् र सपनाको कुरा गर्छन्, आशाको कुरा गर्छन् र खरै रूपमा प्रगतिका कुरा गर्छन् । बस, एउटा निराश समाजलाई चाहिने तत्व यिनै हुन्। निराश समाजलाई गति दिने पनि यस्तै कुराले हो।

भने जस्तै होस् वा नहोस्, गति दिइरहनु मात्रै पनि ठूलो कुरा हो । जस्तो कि व्यापारमा नाफा नभएपनि पैसाको कारोबारको मात्राले ठूलो अर्थ राख्छ। पैसाको कारोबारको मात्राले व्यापारलाई गति दिन्छ। ओलीले सधैं कारोबारको मात्रालाई बढाउने काम गरे । नाफा घाटाको हिसाब किताब त पछि हुँदैगर्छ।

चलाख व्यापारीले आफ्ना ग्राहकहरूलाई अनेक तरिकाले 'इन्गेज' गराइरहन्छ । र, चलाख राजनीतिक नेताले पनि ठयाक्कै त्यस्तै आफ्ना समर्थकहरूलाई 'इन्गेज' गराइरहन्छ अनेक तरिकाले। 'इन्गेज' गराउनु पनि ठूलै कला हो। 'इन्गेज' गराउने मामिलामा ओली अब्बल ठहरिए। मैले माथि नै भनिसकें नाफा घाटाको हिसाब किताब त समय क्रममा हुँदैगर्छ। ओलीको कारोबारको पनि समयक्रममा हिसाब किताब त होला नै। व्यापारमा सधैं घाटा नै हुन्छ भन्ने पनि छैन। ओली सफल पनि हुन सक्नेछन्। सफल यस मानेमा कि देशको विकास र सम्वृद्धिका मामिलामा।

खैर, सफलता-असफलता भविष्यको गर्भमा छ, तर गर्भाधान गराउने मामिलामा फेरि पनि ओली अब्बल ठहरिएकै हुन्। त्यो गर्भाधानमा राष्ट्रियता, रेल-सपना र स्थायित्व जस्ता तत्वहरू मिसिएका छन्। अब हेर्न बाँकी, कस्तो चिज जन्मिन्छ भन्ने मात्रै हो।

अब अर्को चलाख पात्रको कुरा गरौं । पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड।

उनी समकालीन नेपाली राजनीतिका सबैभन्दा 'टयाक्टिकल' चलाख पात्र हुन्। नेपालमा राजतन्त्र खत्तम गरेर गणतन्त्र ल्याउनु उनको एजेण्डा थियो, ल्याए। त्यसपछि उनी एजेण्डा बिहिन जस्तै थिए। बैद्य, बिप्लव र बाबुराम भट्टराई समेत छिन्नभिन्न भएपछि त प्रचण्ड करीब करीब सिद्धिने अवस्थामा थिए। आफ्नो एजेण्डा पनि छैनन्, आफ्ना मान्छे पनि छैनन्। यस्तो अवस्थाका प्रचण्डलाई कहाँ न कहाँबाट, एउटा लगन जुर्यो- एमालेसँग लगनगाँठो जोड्ने । प्रचण्ड, यसकारण नेपाली राजनीतिका चलाख पात्र हुन् कि उनलाई कतिबेला कोसँग लगनगाँठो जोड्नुपर्छ भन्ने थाहा छ। आफुलाई बचाउनलाई मान्छे तान्द्रोको सहारा त छोड्दैन, प्रचण्डले त लट्ठै भेटे। तान्द्रो भन्दा लट्ठो बलियो हुन्छ भनेर छुट्ट्याउने खुबी निश्चयनै प्रचण्डमा छ । त्यही खुबी प्रयोग गरेर भिरबाट खसिसकेका प्रचण्ड फेरि माथी उत्रिएका छन्।

> ओली नेपाली जनजीवनका भाषा सबैले बुझ्ने गरी ठेट रुपमा बोल्छन् । खरो रुपमा बोल्छन् र सपनाको कुरा गर्छन्, आशाको कुरा गर्छन् र खरै रुपमा प्रगतिका कुरा गर्छन् । बस, एउटा निराश समाजलाई चाहिने तत्व यिनै हुन् । निराश समाजलाई गति दिने पनि यस्तै कुराले हो । भने जस्तै होस् वा नहोस्, गति दिइरहनु मात्रै पनि ठूलो कुरा हो । जस्तो कि व्यापारमा नाफा नभएपनि पैसाको कारोबारको मात्राले ठूलो अर्थ राख्छ । पैसाको कारोबारको मात्राले व्यापारलाई गति दिन्छ । ओलीले सधैं कारोबारको मात्रालाई बढाउने काम गरे ।
>
> प्रचण्ड, यसकारण नेपाली राजनीतिका चलाख पात्र हुन् कि उनलाई कतिबेला कोसँग लगनगाँठो जोड्नुपर्छ भन्ने थाहा छ । आफुलाई बचाउनलाई मान्छे तान्द्रोको सहारा त छोड्दैन, प्रचण्डले त लठ्ठो भेटे । तान्द्रो भन्दा लठ्ठो बलियो हुन्छ भनेर छुट्याउने खुबी निश्चय नै प्रचण्डमा छ । त्यही खुबी प्रयोग गरेर भिरबाट खसिसकेका प्रचण्ड फेरि माथी उत्रिएका छन् ।

गणतन्त्रको लक्ष्य पूरा भैसकेपछि विकास र सम्वृद्धिको लक्ष्यका लागि भनेर जुन बलियो लड्डो समाते पनि जनताले नाइँ-नास्ती गर्ने ठाउँ थिएन । नाइँ-नास्ती गरेनन्। परिणामः वाम गठबन्धन नेपाली राजनीतिमा जबर्जस्त हाबी भयो । भिरबाट खसिसकेका प्रचण्डले घुमाइ फिराइ फेरि पनि आफुलाई बचाए। बचाएनन् मात्र, बलियो पनि बनाए।

दुई चलाख पात्रको कुरापछि अब एक 'लड्डु' पात्रको कुरा गरौं।

ठाडै भनौं ती 'लड्डु' पात्र हुन् शेरबहादुर देउवा।

यीनले न ओलीले जस्तो नेपाली मनोविज्ञान बुझेका छन्, न प्रचण्डले जस्तो कुन बेला कोसँग लगनगाँठो बाँध्नुपर्छ भन्ने यीनलाई थाहा छ । न यी विचारमा प्रष्ट छन्, न कामका तरिकामा । 'चान्स' मा बढी र 'च्वाइस' मा कम, यीनको समय बितेको छ । यी नेपाली काँग्रेसको सभापति हुने खालका मान्छे नै होइनन्। यीनको चरित्र नै होइन-काँग्रेसको सभापति हुने। न यी एजेण्डा बनाउन जान्दछन्, न यीनीसँग सपना र आशा जगाउने कुरा छन्। न यीनलाई 'टयाक्टिस' नै थाहा छ।

;~ho l3ld/]

देउवा प्रगतिवादी कम र परम्परावादी बढी छन् । यीनले कोइरालाहरूबाट राजनीति सिके, कालान्तरमा उनै कोइरालाहरूसँग निहुँ खोजेर आफुलाई स्थापित गर्न खोजे । यी गणेशमान र कृष्णप्रसाद भट्टराईका 'फलोअर' त हुन्, तर यीनीसँग गणेशमान र कृष्णप्रसादलाई पछ्याउने खालका एकाद गुण पनि छैनन्। न गणेशमानको जस्तो 'बोल्डनेश' छ, न कृष्णप्रसादको जस्तो आदर्श र दर्शन । न गिरिजाप्रसादको जस्तो व्यक्तित्व र राजनीतिक सुझबुझ।

कतैबाट केही गुण लिएर नआएका यी विचराले कांग्रेसलाई पार लगाउलान भन्ने त मैले कहिल्यै सोचेको थिइनँ। यी 'सेकेण्ड-म्यान' का लागि ठिक हुन्, 'फर्स्ट-म्यान' का लागि कहिल्यै ठिक भएनन्। देउवा जब जब 'फर्स्ट-म्यान' भए, तब तब दुर्घटना मात्रै भएका छन् धेरै जसो। यसपटकको निर्वाचनमा कांग्रेसको दुर्घटना पनि यीनकै कारण भएको हो। जसले ज्योतीषका भरमा मात्र सात पटक देशको प्रधानमन्त्री हुने सपना देख्छ, ऊ 'सिम्पल' रूपमा राजनीतक 'लड्डु' पात्र मात्र हो। *बाँकी के भनौं।*

देश अब अघिल्ला दुई चलाख पात्रहरू ओली र प्रचण्डको हातमा जाँदैछ। आगामी दिनहरूमा पनि देशका हितमा उनीहरूका चलाखीहरू देखिऊन, टाढाबाट अहिले नै बधाई तथा शुभकामना !

(सन्जय घिमिरे अमेरिकाको टेक्सासस्थित पत्रकार हुन्)

शिक्षालाई बिकेन्द्रीकरण गर्न १ अर्बको नयाँ कार्यक्रम

देशको प्रादेशिक संरचना अनुसार आधाभन्दा बढी शैक्षिक कार्यक्रम स्थानीय तहमा गएपछि त्यसको पूर्वाधार तयार गर्न सरकारले तत्कालमा लागि १ अर्ब रुपैयाँको नयाँ कार्यक्रम तय गरेको छ । सरकारले देशको प्रादेशिक र स्थानीय संरचना अनुसार शिक्षालाई बिकेन्द्रीकरण गर्ने नीतिअनुसार चालू आर्थिक वर्षमा २१ वटा नयाँ कार्यक्रमका लागि १ अर्बभन्दा बढीको कार्यक्रम स्थानीय तहमा पुग्नेगरी तय गरेको हो ।

शिक्षा मन्त्रालयले चालू आर्थिक वर्षमा शिक्षाका नियमित बाहेकका ग्रामीण क्षेत्रका जनतासँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने २१ वटा नयाँ कार्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि सो बजेट र कार्यक्रम तयार गरेको हो । सरकारले चालू आर्थिक वर्षबाट कार्यन्वयन हुनेगरी नयाँ कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको हो । यसबाहेक सरकारले २ दर्जनभन्दा बढी कार्यक्रम वर्षेनी राख्दै आएको छ ।

केन्द्रीकृत शिक्षा प्रणालीलाई देशको प्रादेशिक र स्थानीय संरचनाअनुसार ग्रामीण क्षेत्रमा पहुँच विस्तार गर्ने लक्ष्यसहित नयाँ कार्यक्रम थप गर्न प्रारम्भिक चरणमा १ अर्ब रुपैयाँको कार्यक्रम तय भएको मन्त्रालयले जनाएको छ ।

देश संघीय संरचनामा गएपछि शिक्षा क्षेत्रका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार निर्माण र शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कार्यक्रम नै किटान गरेर बजेट निर्धारण गरिएको शिक्षा मन्त्रालयको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट शाखाका पूर्वप्रमुख नारायणप्रसाद श्रेष्ठले बताए । 'मन्त्रालयले चालू आर्थिक वर्षका लागि राखेका नयाँ कार्यक्रममध्ये सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय प्रोत्साहन अनुदान, प्रत्येक स्थानीय तहमा एक–एक सामुदायिक सिकाई केन्द्र (सीएलसी) र प्रत्येक स्थानीय तहमा एक पुस्तकालयका लागि सबैभन्दा बढी बजेट विनियोजन गरेको छ,' श्रेष्ठले भने, 'एक हजारभन्दा बढी विद्यार्थी भएका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयको प्रोत्साहन अनुदानका लागि मात्र ४५ करोड ५० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरिएको छ ।' यो कार्यक्रमका लागि नयाँ २१ वटा कार्यक्रममध्ये सबैभन्दा बढी हो । यसरी नै प्रत्येक स्थानीय तहमा सूचना सञ्चार प्रविधियुक्त एक सामुदायिक सिकाइ केन्द्र निर्माणका लागि १४ करोड ८८ लाख रुपैयाँ छुट्याइएको छ ।

सार्वजनिक तथा सामुदायिक पुस्तकालयलाई हरेक स्थानीय तहमा चरणबद्ध रुपमा एक/एकवटा पुग्ने गरी स्वीकृत कार्यविधिका आधारमा अनुदान दिनका लागि ११ करोड २५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरिएको मन्त्रालयले जनाएको छ । यसरी सरकारले नयाँ कार्यक्रमका लागि छुट्याएको अधिकांश बजेट छात्रवृत्ति, विद्यालय अनुदान, स्थानीय स्तरमा शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण र प्राविधिक शिक्षा विस्तारमा केन्द्रित रहेका छन् ।

शिक्षाका कार्यक्रम केन्द्रीकृत भएको आरोप लागिरहेका बेला सरकारले स्थानीय तहमा विज्ञान प्रविधि र व्यावसायिक विषयको उच्च शिक्षामा जेहेन्दार विद्यार्थीलाई सहुलियत ऋण र प्राविधिक विषयमा उच्च शिक्षा हासिल गर्न विद्यार्थीलाई निर्ब्याजी ऋणका लागि समेत कार्यक्रम राखेको छ । यो कार्यक्रमले वर्षौंदेखि आर्थिक अभावमा कारण प्राविधिक शिक्षाबाट बञ्चित भएका जेहेनदार विद्यार्थी लाभान्वित हुने सरकारी भनाइ छ । नयाँ कार्यक्रमअन्तर्गत संघीय प्रणालीअनुरुप शिक्षा नीति तर्जुमाका लागि उच्चस्तरीय शिक्षा आयोग गठन लागि पनि बजेट विनियोजन गरेको छ । शिक्षालाई स्थानीय तहमा बिकेन्द्रीकरण गरेपछि सरकारले उच्च शैक्षिक उपलब्धि हासिल गरेका सामुदायिक विद्यालय र सूचकगत उपलब्धि न्यून भएका सामुदायिक विद्यालयबीचको साझेदारीमा शैक्षिक स्तरोन्नतिका कार्यक्रम समेत सुरु गरिने जनाइएको छ । सरकारले स्थानीयस्तरमा प्राविधिक शिक्षाको पहुँच विस्तार गर्ने थप कार्यक्रम अन्तर्गत बर्दियामा पोलिटेक्निक, रामपुर नपा पाल्पामा फरेस्ट्री र रिक्रिएसनल इन्जिनियरिङ क्याम्पस र धनकुटामा पोलिटेक्निक तथा इन्जिनियरिङ क्याम्पस स्थापना गर्ने भएको छ ।

नयाँ कार्यक्रमअन्तर्गत प्रत्येक प्रदेशमा इन्जिनियरिङ कलेज स्थापना सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने, बर्दिवास, वुटवल र सुर्खेतमा मेडिकल कलेज स्थापनाको लागि पुर्बाधार विकास गरिने छ । यसरी नै मदन भण्डारी औद्यौगिक विद्यालय स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने लगायतका कार्यक्रम रहेका छन् । पूर्वाधार निर्माण गर्न प्रदेश तहमा शिक्षा मन्त्रालयको संरचना निर्माण सम्बन्धी पूर्व तयारी कार्यका लागि पनि बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

-गोपाल संग्रौला

खर्च विवरण पठाउन र लाभग्राहीको नाम दर्ता गर्न स्थानीय तहको आनाकानी

◆ विकास संवाददाता

सरकारले सामाजिक सुरक्षा भत्ताको खर्च विवरण र लाभग्राहीको नाम व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (एमआईएस) मा दर्ता गर्न निर्देशन पटक पटक आग्रह गरे पनि अझै दर्जनौं स्थानीय तहले अटेर गरिरहेका छन् ।

मंसिर १५ गतेभित्र २ नं. प्रदेश र केही हिमाली गाउँपालिका र नगरपालिकाले खर्च विवरण नपठाउने र दर्ता प्रक्रिया थालनी नगरेको पाइएको छ । केन्द्रीय पञ्जीकरण विभागका अनुसार मकवानपुरको थाहा नगरपालिकाले मात्र यो विधि अपनाएको छ । रोल्पा मनाङ, दार्चुला, सिराह र पर्साका कुनै पनि स्थानीय तहले दुवै काम गरेका छैनन् । विभागका अनुसार सर्लाहीको १८ वटा स्थानीय तहमध्ये इश्वरपुर, लालबन्दी र हरिवनले मात्रै खर्च विवरण पठाउने र एमआइएस दर्ता गर्ने काम गरेका छन् । यसैगरि सप्तरी १८ वटामध्ये कञ्चनरुप, हनुमाननगर कंकालिनी, र सप्तकोशीले मात्रै काम गरेका छन् ।

यसैगरि धनुषाको २० मध्ये मिथिला नगरपालिकाबाहेक अरु कुनै स्थानीय तहले यो दुवै काम गरेका छैनन् । पूर्वी र पश्चिम रुकुममा रहेका १० मध्ये मुसीकोट, त्रिवेणी, बाफिकोट र भूमेले मात्रै काम गरेका छन् । यसैगरि बाराको १८ स्थानीय तहमध्ये जीतपुर सिमरा, कोहल्बी, निजगढ, करैयामाई, पचरौता, परवानीपुर, प्रसौनी र फेटाले मात्रै दर्ता गर्ने र विवरण पठाउने काम गरेका छन् ।

एमआईएसमा दर्ता नभएको र अघिल्लो चौमासिकको खर्च विवरण नआएको अवस्थामा दोस्रो किस्ताको रकम विनियोजन गर्न नसकिने विभागले स्पष्ट पारेको छ । एमआइएसमा दर्ता नभए लाभग्राहीको संख्या नदेखिने र अघिल्लो चौमासिकको खर्च विवरण नआए कति खर्च लाग्छ भन्ने एकिन गर्न नसकिने भएकाले विभाग अन्योलमा छ ।

s]xf]Pdcf0{; <

यस सिस्टममा जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्ध बिच्छेद, बसाइँसराईजस्ता घटनाहरु कम्प्युटरबाट दर्ता गराउनु पर्छ । दर्ता भएपछि स्वतः विभागको सफ्टवेयरमा पनि रेकर्ड बस्छ ।

सफ्टवेयरले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउन अयोग्य भइसकेका लाभग्राहीको नाम स्वतः लगतकट्टा गर्छ । जस्तो, वाल संरक्षण अनुदान पाइरहेको कुनै बच्चाको उमेर ५ बर्ष नाघ्यो भने सफ्टवेयरले भत्ता पाउनेको सुचीबाट उसको नाम हटाइदिन्छ ।

> केन्द्रीय पञ्जीकरण विभागका अनुसार मकवानपुरको थाहा नगरपालिकाले मात्र यो विधि अपनाएको छ । रोल्पा मनाङ, दार्चुला, सिराह र पर्साका कुनै पनि स्थानीय तहले दुवै काम गरेका छैनन् । विभागका अनुसार सर्लाहीको १८ वटा स्थानीय तहमध्ये तीनवटाले मात्र एमआइएस दर्ता गर्ने काम गरेका छन् ।

भत्ता लिँदा जन्मदर्ताको प्रमाणपत्र अनिवार्य पेस गर्नुपर्ने हुँदा जन्ममिति पनि सफ्टवेयरमा उल्लेख गर्नुपर्ने हुन्छ । सोही मितिका आधारमा ५ बर्ष पुगेपछि स्वतः लगतकट्टा हुन्छ ।

यसरी लगतकट्टा भएपछि भत्ता रकम अनियमितता हुन पाउँदैन । गाविस र नगरपालिकाहरूमा लगतकट्टा नगरे भत्तावापतको रकम विनियोजन भइराख्ने र मृतक तथा उमेर नाघिसकेका व्यक्तिको नाममा भत्ता हिनामिना हुन सक्छ ।

एमआईएसले अनलाईन सिस्टमबाट मृत्युदर्ता भएका लाभग्राहीको पनि लगतकट्टा गर्छ । अनलाईनमा दर्ता भएका घटना र एमआईएसमा भएको लाभग्राहीको सुची स" टवेयरले मिडाउँछ । अनलाईनमा मृत्यु दर्ता भएको रहेछ भने स्वतः लगतकट्टा हुन्छ । र कसैले पुनः दर्ता वा नविकरण गर्न खोजे पनि सुचिकृत हुँदैन ।

एमआईएसमा दर्ता हुनुअघि लाभग्राहीसँग भत्ता बुझ्ने पासबुक हुन्छ । दर्ता पछि कार्ड हुन्छ । साथै बैंकबाट भत्ता बितरण गर्न पनि एमआईएसमा दर्ता अनिवार्य छ ।

;:tf]/ ;'/lIft 3/ # nfvd}agfpg ;lsg]

◆ रञ्जु काफ्ले

२०७२ वैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्पले औसत आयस्रोत भएका मध्यम वर्गीय नेपालीलाई आफू बस्ने घर बलियो र सुरक्षित दुवै हुनुपर्ने रहेछ भन्ने चेत खोल्यो । तर, त्यो चेतनाले बालुवा, गिट्टी, ढुङ्गा, फलामे डण्डी, सिमेण्ट र ईँटाको प्रयोग गरेर आरसीसी ढलान गरेका घर मात्र बलियो हुन्छ भन्ने बुझायो । भूगोलका हिसाबले अतिविकट नेपालका ग्रामीण बस्तीमा आरसीसी घर बनाउन महँगो र असहज छ । घण्टौं हिँडेर पुग्नुपर्ने निर्माण स्थलमा भनेजति निर्माण सामग्री पुर्‍याउन सहज छैन । यस्तो अवस्थामा समय र पैसा धेरै खर्च हुन्छ । कृषि पेशामा निर्भर मध्यम तथा निम्न आयस्रोत भएका घरपरिवारको सम्पत्ति भूकम्पले नष्ट भएपछि उनीहरु खुला आकाशमुनि बस्न बाध्य भए । साथै, उक्त विपत्तिले उनीहरुलाई नयाँ सुरक्षित घर बनाउनै नसक्ने कमजोर अवस्थामा पनि पुर्‍याएको छ । पुनर्वासका लागि बनेका संरचना सुरक्षित र सस्तो होस् भन्ने चाहना उनीहरुको छ ।

भूकम्पपीडित परिवारलाई चाहिएको सुरक्षित घरको आवश्यकता सम्बोधन गर्न राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रमले साझेदार हरूसँग मिलेर सस्तो र सुरक्षित घरको अवधारणा ल्याएको छ । यो अवधारणाले राम्रै आर्थिक हैसियत भएकाहरूलाई भन्दा पनि घर बनाउन ठूलो लगानी गर्न नसक्नेहरूलाई विशेष फाइदा पुऱ्याउने ठानिएको छ ।

;:tf]/ alnof]3/ s ; /l<

भूकम्पले अतिप्रभावित सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, मकवानपुर, रामेछाप, गोरखा, धादिङ, नुवाकोट र काठमाडौं उत्पत्यकाभित्रै पनि परम्परागत रूपमा बनेका घरलाई सबैभन्दा धेरै क्षति पुऱ्याएको छ । त्यसको कारण निर्माणको समयमा भएको असावधानी हो भन्ने विभिन्न अध्ययनले देखाएका छन् ।

भूकम्पले विश्वका अरु धेरै ठाउँमा भन्दा नेपालमा ठूलो मात्रामा क्षति हुनुमा मानिस आफै कारक भएको पाइएपछि कसरी सुरक्षित घर बनाउने भन्नेमा सरकार तथा सरोकारवाको ध्यान केन्द्रित भएको हो । सस्तोमा सुरक्षित घर बनाउन छड, सिमेण्ट र बालुवा नभए पनि हुन्छ भन्ने प्रयोग विश्वका अन्य ठाउँमा भइसकेको छ । सोही प्रयोगको नेपाली मौलिक अभ्यास नै सस्तो र सुदृढ घरको अवधार णा हो ।

alnof]3/ agfpg]ljlw

बलियो घर बनाउन धेरै नयाँ प्रविधि र सीप जानिरहनु पर्दैन । यो विधि अत्यन्त सहज र छरितो छ । परम्परागत घरमा तारका जालीलाई थपेर एउटा विधिबाट तयार गर्दा घर साविककै लागतमा तुलनात्मक रूपमा बलियो र सुरक्षित बन्छ ।

यसमा ग्रामीण भेगका विकट ठाउँमा घर निर्माण गर्दा पर्खालको बीचबीचमा तारको जाली हाल्न सिकाइन्छ । लामो समयसम्म खिया नलाग्ने जालीले भित्तालाई आपसमा अड्याउँछ र बलियो बनाउँछ । हरेक घरको भित्तामा एक/एक हातको दूरीमा तारका जालीलाई बाहिरबाट आपसमा बलियोसँग बाँधिन्छ, जसले भूकम्पका बेला भित्तालाई एकैपटक लड्नबाट रोक्छ । यसो हुँदा घरमा बस्नेलाई सुरक्षित स्थानतिर निस्कन समय मिल्छ ।

घरमा तारजाली छानोदेखि तलासम्म बाँधिएको हुन्छ । त्यसैले, यस्ता घर परम्परागत घरभन्दा सुदृढ हुन्छन् । यसका निर्माण सामग्री पायक पर्ने नजीकको बजार बाट मानिसले सजिलैसँग बोकेर ल्याउन सक्छन् ।

nfut

घर बनाउन स्थानीय साधनस्रोतकै बढी प्रयोग हुन्छ । त्यसैले, यसले लागत बढाउँदैन । डेढ तलाको दुईकोठे बार्दली भएको घर र शौचालय बनाउन करीब रु ३ लाख लाग्छ । सुरक्षित आवास निर्माणमा पीडितहरूलाई सघाउन दोलखाको शैलुङ गाउँपालिकामा कार्यरत इञ्जिनीयर मनि दास १ सय ७० जना कामदारले १ दिनभर काम गरे एउटा घरको निर्माण सम्पन्न हुने बताउँछन् । 'सुदृढ घर बनाउँदा खासै लागत बढ्दैन,' उनी भन्छन्, 'केही केजी तारजाली र अन्य निर्माण सामग्रीको प्रयोगले सजिलै सुरक्षित घर बनाउन सकिन्छ ।'

a9bf] cfsif{f

पहाडी जिल्लामा सस्तो घरप्रतिको आकर्षण बढ्दै गएको देखिएको छ । भूकम्प अतिप्रभावित १४ जिल्लाका घर परिवारलाई सरकारले निःशुल्क परामर्श दिने, इञ्जिनीयरको सेवा दिने र तीन किस्तामा रकम उपलब्ध गराउने भनेको छ ।

तर, सोहीअनुसार काम थाल्न पहिलो किस्ता बुझेकाहरूले दोस्रो र तेस्रो किस्ता बुझ्न समस्या पर्ने गरेको बताएका छन् । वैशाख २९ को भूकम्पले घर लडाएपछि गोठमा बस्दै आएका शैलुङ गाउँपालिका दोलखाका डकर्मी पेमा दोर्जेले प्रशासनिक झन्झटले दोस्रो किस्ता लिन नसकेको गुनासो गरे । 'किस्ता बुझ्न असाध्यै अप्ठ्यारो छ,' उनले भने, 'त्यसैले यूएनडीपीले सिकाएको प्रविधिअनुसार घर बनाउन थालेको छु । यो सस्तो र बलियो हुन्छ भन्ने सुनेको छु ।'

प्रदेश सभामा सहभागी हुन पनि थ्रेस होल्ड !

◆ मेनुका बस्नेत

देश संघीय प्रणालीमा गएसँगै नयाँ व्यवस्थामा हुन लागेको संबैधानिक तह प्रदेश सभाको गठन प्रक्रिया र यसको कामकारबाहीका बिषयमा धेरैलाई चासो बढेको छ । केन्द्रिय संसद सदस्यलाई चुन्नका लागि मतदान गर्न अनुभवी नेपालीले यहि मंसिर १० र २१ गते प्रतिनिधी र प्रदेश सभामा एकै चोटी मतदान गरिसके । देशभर बाट नतिजा आउनेक्रम जारी छ ।

प्रदेश सभा कसरी गठन हुन्छ ? र यसको कामकारबाही कस्तो हुन्छ ? भन्ने बिषयमा आधिकांश मतदाता अलमलमै छन् । सातवटा प्रदेश मध्ये प्रत्येकमा हुने एक सदनात्मक व्यवस्थापिका नै प्रदेश सभा हो ।

प्रदेश सञ्चालनका लागि नीति निर्माणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने प्रदेशसभामा प्रत्येक प्रदेशका प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्रबाट प्रत्यक्षतर्फ निर्वाचित सदस्यको संख्यालाई ६० प्रतिशत मानेर बाँकी ४० प्रतिशत समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीबाट सदस्य चुनिनेछन् ।

यसरी चुनिदा सबै प्रदेशसभामा फरक फरक संख्यामा सदस्यहरू हुन्छन् । सामान्यतयाः प्रतिनिधीसभा जस्तै गरी गठन हुने प्रदेश सभामा सहभागी हुनका लागि पनि थ्रेस होल्डको व्यवस्था छ । राजनीतिक दलका लागि प्रदेश सभामा सहभागी हुन निर्वाचन सम्बन्धी कानुनले समानुपातिकतर्फ १ दशमलव ५ प्रतिशत थ्रेसहोल्डको व्यवस्था गरेको छ। कुनै कारणबाट अगावै विघटन हुदाँ बाहेक पाँच बर्षको अवधि रहने प्रदेशसभामा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, खस आर्य, मधेशी, थारू, मुस्लिम, पिछिडिएको क्षेत्र अल्पसंख्यक समुदाय समेतबाट सहभागिता रहनेछ । यसैगरी प्रतिनिधीसभामा जस्तै प्रदेशसभामा पनि एकतिहाई महिलाको अनिवार्य सहभागिता रहने व्यवस्था नेपालको संविधानले गरेको छ ।

प्रदेशसभा तीन तहको संघीयतामा विचको संबैधानिक अंग हो । संविधानविद् डा. विपिन अधिकारी प्रदेशसभाबाट बन्ने प्रादेशिक सरकारलाई नियन्त्रण गर्ने, बजेट पारित गर्ने तथा नीति नियममा सघाउने काम प्रदेश सभाले गर्ने बताउँछन् ।

प्रदेशसभा गठनपछि पहिलो बैठक बसेको १५ दिनभित्रमा सभामुख र उपसभामुख बहुमतका आधारमा चुनिसक्नुपर्ने छ भने दुवै पदमा फरक-फरक राजनीतिक दलबाट प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने छ । यस्तै प्रदेश सभामुख र उपसभामुख मध्ये एकजना महिला हुनुपर्ने प्रावधान छ ।

यसैगरी प्रदेशसभामा बहुमत प्राप्त संसदीय दलको नेता सम्बन्धित प्रदेशको मुख्यमन्त्री हुनेछन् । प्रदेशसभाले निर्वाचनको अन्तिम मतपरिणाम आएको ३५ दिनभित्र मुख्य मन्त्री चुनिसक्नुपर्ने संबैधानिक व्यवस्था छ । यसरी प्रदेशको मुख्य मन्त्री चुनिसकेपछि उसैको नेतृत्वमा प्रदेश मन्त्रीपरिषद गठन हुन्छ र यसैमा प्रदेशको कार्यकारिणी अधिकार निहित हुनेछ ।

यस्तो छ, संविधानमा केन्द्रीय सरकार गठन विधि

◆ मधुसुधन भट्टराई

१० र २१ मंसिरमा सम्पन्न प्रदेश र केन्द्र सरकारका लागि भएको भएको मतदानको मतपरिणाम आएको ३५ दिनमित्र सातै प्रदेशमा मुख्यमन्त्री र केन्द्रमा प्रधानमन्त्री संविधानमा प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्ष र समानुपातिकतर्फको अन्तिम मतपरिणाम घोषणा भएको ३५ दिनभित्र नयाँ सरकार बनाइसक्नुपर्ने उल्लेख छ । यस अनुसार कम्तिमा माघमा देशले नयाँ सरकार पाउनेछ ।

कसरी हुन्छ केन्द्र सरकार गठन ?

संविधानमा प्रतिनिधिसभामा कुनै एक दलले बहुमत प्राप्त गरे सो दलको संसदीय दलको नेता प्रधानमन्त्री हुन्छन् । त्यस्तै, कुनै पनि दलको बहुमत नआएको अवस्थामा दुई वा दुईभन्दा बढी दलहरूको समर्थनमा बहुमत प्राप्त गर्ने नेता प्रधानमन्त्री बन्ने व्यवस्था संविधानमा छ ।

संविधानको धारा ७६ को उपधारा (९)मा 'राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्रीको सिफारि समा संघीय संसद्का सदस्यमध्येबाट समावेशी सिद्धान्तबमोजिम प्रधानमन्त्रीसहित बढीमा २५ जना मन्त्री रहेको मन्त्रिपरिषद् गठन गर्नेछ' भन्ने उल्लेख छ । संविधानमा राष्ट्रिय सभाका सदस्यलाई पनि मन्त्री बनाउन सकिने व्यवस्था छ । तर, १५ माघभित्र राष्ट्रिय सभा गठन हुने सम्भावना छैन । राष्ट्रिय सभा गठनसम्बन्धी विधेयक राष्ट्रपति कार्यालयमा छ ।

प्रदेश सरकार गठन

संविधानको धारा १६८ मा प्रदेश सभा निर्वाचनको अन्तिम परिणाम आएको मितिले ३५ दिनभित्र प्रदेशको मुख्यमन्त्री निर्वाचित गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । प्रदेश सभामा पनि केन्द्रमा जस्तै कुनै एक दलले बहुमत ल्याएमा सोही दलको संसदीय दलको नेता मुख्यमन्त्री बन्नेछन् । कुनै पनि दलले बहुमत प्राप्त नगरेको अवस्थामा प्रदेश सभामा प्रतिनिधित्व गर्ने दुई वा दुईभन्दा बढी दलको बहुमत प्राप्त गर्ने प्रदेश सभाको सदस्य मुख्यमन्त्री बन्ने उल्लेख छ ।

प्रदेश सरकारको मन्त्रिपरिषद् प्रदेश सभाका कुल सदस्य संख्याको २० प्रतिशत नबढ्ने गरी गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था संविधानमा छ । सातवटै प्रदेशमा गरी जम्मा ५५० जना प्रदेश सभा सदस्य हुनेछन् । २० प्रतिशत सदस्य मन्त्री हुन पाएमा सात प्रदेशमा ११० जना मन्त्री हुनेछन् । तर, प्रदेशअनुसार सांसदको संख्या तलमाथि हुने भएकोले मन्त्रीको संख्या पनि थोरै वा धेरै हुनेछ ।

गैरसांसद पनि ६ महिना मन्त्री बन्न सक्ने

संविधानले ६ महिनासम्मका लागि गैरसांसद पनि मन्त्री बन्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको धारा ७८ को उपधारा (१)मा 'राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्रीको संघीय संसद्को सदस्य नभएको कुनै व्यक्तिलाई मन्त्री पदमा नियुक्त गर्न सक्नेछ' भन्ने उल्लेख छ । तर, मन्त्रीमा शपथ लिएको व्यक्तिले ६ महिनाभित्र संघीय संसद्को सदस्य बन्नुपर्ने उल्लेख छ । ६ महिनाभित्र ऊ सांसद बन्न नसके त्यो प्रतिनिधिसभाको कार्यकालभर मन्त्री बन्न नपाउने व्यवस्था संविधानमा छ । तर, प्रतिनिधिसभामा उम्मेदवार बनेर पराजित भएका व्यक्ति भने गैरसांसद व्यक्तिका रूपमा मन्त्री हुन नसक्ने व्यवस्था संविधानले गरेको छ ।

सरकारको तयारी

सरकार २१ मंसिरपछि मात्रै प्रदेशको अस्थायी राजधानी र प्रदेशप्रमुख नियुक्ति गर्ने सोचमा छ । २१ मंसिरअघि प्रदेशप्रमुख नियुक्त गरिए पनि उनीहरूको जिम्मेवारी भने निर्वाचनपछि मात्रै तोक्ने मनस्थितिमा सरकार छ । अहिले सोहीअनुसार प्रधानमन्त्री कार्यालयले काम गरिरहेको छ ।

त्यस्तै, सरकार प्रदेश मुख्यसचिवको जिम्मेवारी हालका पाँचजना क्षेत्रीय प्रशासकलाई दिने तयारीमा रहेको छ । बाँकी दुई प्रदेशमा वरिष्ठ वा इच्छुक सचिवलाई जिम्मेवारी दिनेबारेमा छलफल भइरहेको बुझिएको छ । प्रदेशप्रमुखको नियुक्ति टुंगो नलागेसम्म मुख्यसचिव तोकिने छैनन् ।

प्रदेश सभा सदस्यको शपथको अन्योल कायमै

> संविधानले ६ महिनासम्मका लागि गैरसांसद पनि मन्त्री बन्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको धारा ७८ को उपधारा (१)मा "राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्रीको संघीय संसद्को सदस्य नभएको कुनै व्यक्तिलाई मन्त्री पदमा नियुक्त गर्न सक्नेछ" भन्ने उल्लेख छ । तर, प्रतिनिधिसभामा उम्मेदवार बनेर पराजित भएका व्यक्ति भने गैरसांसद व्यक्तिका रूपमा मन्त्री हुन नसक्ने व्यवस्था संविधानले गरेको छ ।

सरकारले प्रदेश सरकार गठनका लागि आवश्यक पर्ने प्रदेशको अस्थायी राजधानी निर्धारण बाहेक, प्रदेश प्रमुख नियुक्ति, प्रदेशको मुख्यसचिव नियुक्ति, प्रदेश सभा सचिवालयको व्यवस्थापन र कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न सकेको छैन । संविधान अनुसार प्रदेश प्रमुखले प्रदेश सभाको मतपरिणाम आएको २० दिनभित्र बैठक आह्वान गर्नुपर्ने व्यवस्था भए पनि प्रदेश सभा सदस्यलाई कसले शपथग्रहण गराउने भन्ने प्रस्ट हुन सकेको छैन । सचिव प्रेमकुमार राईले सबै कामका लागि कार्ययोजना तयार भए पनि राजनीतिक निर्णय नहुँदा काम नभएजस्तो देखिएको बताए । उनका अनुसार प्रधानमन्त्री कार्यालयले कार्ययोजनाको मस्यौदा भने तयार गरेको छ । 'राजनीतिक निर्णय नहुँदा कार्ययोजना अनुसार प्रदेशको राजधानी, प्रदेशप्रमुखको नियुक्ति, प्रदेश सभाको सचिवालय, प्रदेशको मुख्यसचिव तथा आवश्यक कर्मचारी व्यवस्थापन हुन सकेको छैन,' राईले भने ।

प्रदेशप्रमुख नभए न्यायाधीश

राजनीतिक विवादका कारण प्रदेशप्रमुख नियुक्त गर्न नसकिएको अवस्थामा नयाँ विकल्प खोज्नुपर्ने हुन्छ । त्यो अवस्था भनेको प्रदेश सभाका सदस्यहरूको शपथग्रहण उच्च अदालतका न्यायाधीशमार्फत गराउने विकल्प छ । त्यसका लागि सरकारले बाधा अड्काउ फुकाउमार्फत व्यवस्था गर्न सक्ने पूर्वमहान्यायाधिवक्ता डा. युवराज संग्रौलाको भनाइ छ । प्रदेश सभा बैठक आह्वान पनि न्यायाधीशमार्फत गर्न सकिने उनले बताए ।

स्थानीय जनप्रतिनिधिको १८ र प्रदेशसभाको ४८ मतभार कायम

◆ सोबिता रिसाल

संविधानको धारा ८६ ले राष्ट्रिय सभा गठनको व्यवस्था गरेको छ । प्रदेश सभाका सदस्य, गाउँ, नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुखको भोटका आधारमा राष्ट्रिय सभा गठन हुने छ । जनसङ्ख्याको आधारमा प्रदेश सभा र स्थानीय तहका प्रतिनिधिको मतभार फरक फरक हुनेछ ।

स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुखले हालेको एक भोटलाई १८ मानिने छ भने प्रदेश सभाका एक जना सदस्यले हालेको भोटको भार अथवा मान्यता ४८ हुनेछ । कानुन मन्त्रालयका उपसचिब सुवास भट्टाईका अनुसार स्थानीय तहका प्रतिनिधि र प्रदेशसभाका सदस्यको मतभार फरक भएपनि स्थानीय तहका प्रतिनिधिविचको भने मतभार फरक हुदैन ।

संविधान अनुसार राष्ट्रिय सभामा ५६ जना चुनिएर तथा ३ जना समानुपातिकबाट गरि ५९ जना सदस्य रहनेछन् । प्रदेशसभाका सदस्यको मतभार कायम गर्दा नेपालको कुल जनसंख्यालाई प्रदेशसभाका सदस्यको कुल संख्याले भाग गरेर त्यसलाई पुन १ हजारले भाग गरिएको छ । यसरी हिसाब गर्दा प्रदेशसभाका एक सदस्यको मतभार ४८ हुन्छ । सात प्रदेशमा ५ सय ५० प्रदेश सांसद हुनेछन् । जसको मतभार २६ हजार ४ सय हुने छ ।

७ सय ५३ स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख गरि १५ सय ६ छन् ।

> स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुखले हालेको एक भोटलाई १८ मानिने छ भने प्रदेश सभाका एक जना सदस्यले हालेको भोटको भार अथवा मान्यता ४८ हुनेछ । स्थानीय तहका प्रतिनिधि र प्रदेशसभाका सदस्यको मतभार फरक भएपनि स्थानीय तहका प्रतिनिधिविचको भने मतभार फरक हुदैन ।

जसको मतभार २७ हजार १ सय ८ हुन्छ । दुबैको जोडेर ५३ हजार ५ सय ८ मत हुने छ । यति मतभारले ५६ जना प्रतिनिधि चुनिने छन् । व्यवस्थापिका संसदका सांसद रेवती रमण भण्डारी जसले धेरै मत ल्याउछ उ विजयी हुदै जाने बताउँछन् ।

राष्ट्रिय सभामा प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा तीन महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक समुदायबाट एकरएक जनाको प्रतिनिधित्व हुने गरी ८/८ सदस्य निर्वाचित हुने संवैधानिक व्यवस्था छ । ५९ सदस्यीय राष्ट्रिय सभाका बाँकी तीन सदस्य भने नेपाल सरकारको सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट मनोनीत हुनेछन् ।

राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचक मण्डलमा प्रदेशसभाका सदस्य, गाउँपालिकाका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष र नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख सदस्य हुन्छन् । तर जिल्ला समन्वय समितिका संयोजक तथा सदस्यहरूलाई राष्ट्रिय सभा सदस्य चुन्ने अधिकार छैन ।

१३८ स्थानीय तहमा तत्काल बैंक असम्भव

संघीय संरचनाअनुसारका १३८ स्थानीय तहमा तत्काल बाणिज्य बैंकका शाखा स्थापना गर्न असम्भव भएको छ । सरकारले सरकारी कारोबारका लागि वाणिज्य बैंकको शाखा भने पनि पूर्वाधार अभावका कारण बैंकहरूले ती स्थानमा तत्काल शाखा खोल्न सम्भव नहुने भएको हो ।

संघीय व्यवस्था अनुसार मुलुकभर ७५३ स्थानीय तह छन् । त्यसमध्ये २९७ स्थानमा वाणिज्य बैंकका शाखा छन् । त्यसका साथै ३१८ स्थानमा बैंकहरु आपसी छलफल गरेर शाखा खोल्ने योजना नेपाल राष्ट्र बैंकलाई बुझाइसकेको नेपाल राष्ट्र बैंकका कार्यकारी निर्देशक नरबहादुर थापाले बताए । 'छलफल गरेर को कहाँ जाने कसरी जाने भनेर योजना दिनुहोस् भनेपछि बैंकहरूले योजना दिएका छन्,' उनले भने, 'तर, १३८ स्थानमा बैंकहरूले योजना बुझाएका छैनन् ।' यी स्थानमा पनि बैंकहरु क्रमशः जान्छ भन्ने केन्द्रीय बैंकले विश्वास लिएको उनले बताए । बैंकहरूले योजना बुझाएका स्थानीय तहमा केही समयमै शाखा खोल्ने थापाले बताए । तर, सरकार नै नपुगेको स्थानीय तहमा बैंक जान केही समय लाग्ने उनको भनाइ छ । 'सरकारले बाटो, विद्युत, इन्टरनेट र सुरक्षा लिएर गएपछि बैंकहरु पनि जान्छन्,' उनले भने, 'त्यसका लागि एक/दुई वर्ष लाग्न सक्छ ।'

सरकार नै नपुगेको स्थानमा नीजि क्षेत्रका बैंकहरूलाई जा भन्नु उपयुक्त नभएको नेपाल बैंकर्स संघका अध्यक्ष अनिल केसरी शाहले बताए । 'बाटो, विद्युत, प्रहरी चौकी र इन्टरनेट नभएको स्थानमा गएर कस्तो वित्तीय सेवा दिन सकिन्छ ?,' शाहले भने, 'वित्तीय संस्था नेपालको भन्दा बोकेर स्थानीय तहमा जाने होइन ।' नेपाल सरकार कै ३ वटा वाणिज्य बैंक छन् । नीजि क्षेत्रका बैंक जान सम्भव नभएका १३८ स्थानीय तहमा सरकारले तोकेर सरकारी बैंकलाई नै पठाउनुपर्ने उनले बताए । उनले भने, 'ती स्थानीय तहमा सरकार पनि छैन, आफ्नै बैंकलाई पनि नपठाउने अनि बैंकहरु गएनन् भन्न मिल्दैन ।'

स्थानीय तहमा शाखा खोल्दा वाणिज्य बैंकलाई एक करोड रूपैयाँ एक वर्षका लागि निर्ब्याज कर्जा र २५ सय खाता खोलेको खण्डमा थप एक करोड निर्ब्याज सापटी नेपाल राष्ट्र बैंकले दिने व्यवस्था गरेको छ । संघीयता अनुसार वित्तीय सेवा स्थानीय स्तरमा पुर्याउन केन्द्रीय बैंकले नैतिक दबाब र इन्सेन्टिभमार्फत वित्तीय सेवा विस्तारमा लागेको कार्यकार ी निर्देशक नरबहादुर थापाको भनाइ छ । नेपाल सरकार र महालेखा नियन्त्रकको कार्यलयले बाणिज्य बैंकलाई मात्र सर कारी कारोबार गर्न योग्य मानेको छ । वाणिज्य बैंकहरु पूर्वाधार तथा शाखाको हिसाबले पनि विश्वसनीय मानिएका छन् । पूर्वाधार तथा पुँजीका हिसावले पनि अन्यभन्दा बाणिज्य बैंक बलिया मानिएका हुन् । तत्काल जान असम्भव भएका स्थानमा विस्तारै सरकारको उपस्थिति भएपछि बैंक उपस्थिति हुनेछन् ।

अब कसरी गठन हुन्छ संघीय र प्रादेशिक सदन ?

नयाँ संविधान जारी भएपछि पहिलो पटक प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन भएको छ । संघीय सदन कसरी गठन हुने ? समावेशी समानुपतिक आधार के हुन ? । कसरी चुनिन्छन प्रदेश शभा सदस्य ? र, कति सदस्य मन्त्रीमण्डल बन्ला जस्ता विषय अहिले सबैको चासोको विषय बनेको छ ।

s:tf]/xG5 ;3Lo ;bg<

संघीय सदन दुई सदानात्मक रहने नेपालको संविधानमा ब्यवस्था छ । जसमा प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभा रहने छन् । प्रतिनिधि सभामा प्रत्यक्ष निर्वाचनबाट १६५ जना निर्वाचित भएर आउने छन् ११० जना विभिन्न समुहबाट पाटीले पाएको समानुपातिक मतको आधारमा निर्वाचत हुनेछन् । निर्वाचन कानुनमा गरिएको थ्रेस होल्डका कारण समानुपातिक सिट पाउनका लागि सो पाटिले देशभरबाट सदर मतको कम्तिमा ३ प्रतिशत मत अनिवार्य लिनु पर्ने ब्यवस्था गरिएको छ । यो प्रवधानका कारण २ दशमलव ९९ प्रतिशत मत आए पनि समानुपातिक सिटको बाँडफाँडमा त्यो दल समावेश हुन सक्दैन ३ प्रतिशत अनिवार्य कटाउनु पर्ने हुन्छ । निर्वाचित र समानुपातिक सासंद गरि जम्मा २७५ रहेको प्रतिनिधि सभा गठन हुन्छ ।

;3Lo ;bgsf nflu ;dfgkltsdf sf]slt<

समानुपतिकमा भाग लिने राजनीतिक दलहरूले पूरै उम्मेदवारको बन्द सूची पेश गरेमा वा ११० सिटका लागि उम्मेदवार खडा गरेमा कम्तिमा ५० प्रतिशत महिलाको नाम समावेश गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था भएको छ ।

बन्द सूची तयार गर्दा भूगोल र प्रादेशिक सन्तुलनलाई समेत ध्यान दिई जनसंख्याको आधारमा दलित, आदिवासी जनजाति, खस आर्य, मधेशी, थारू, मुस्लिम र पिछडिएको क्षेत्र समेतको प्रतिनिधित्व हुने गरी नाम पेश गर्नुपर्ने कानुन बनेको छ ।

hg;¥ofsf]cfwf/df ;dfgkflts pDdb]jf/sf]aGb ;'rLkb]z ubf{

- आदिवासी जनजातिबाट २८ दशमलव ७ प्रतिशत
- खस आर्यबाट ३१ दशमलव २ प्रतिशत
- मधेशीबाट १५ दशमलव ३ प्रतिशत र
- दलितबाट १३ दशमलव ८ प्रतिशत उम्मेदवार
- थारूबाट ६ दशमलव ६ प्रतिशत,
- मुस्लिमबाट ४ दशमलव ४ प्रतिशत
- सवै क्षेत्रबाट ५० प्रतिशत महिला अनिवार्य हुनु पर्ने ब्यवस्था गरिएको छ ।

s;/L u7g xG5 /fli6«o ;ef<

५९ सांसद रहने राष्ट्रिय सभामा प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा तीन महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक समुदायबाट एक/एक जनाको प्रतिनिधित्व हुने गरी हरे प्रदेशबाट ८/८ सदस्य निर्वाचित भएर आउने छन । बाँकी तीन सदस्य भने नेपाल सरकारको सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट मनोनीत हुनेछन् । राष्ट्रिय सभा सदस्यको सम्वन्धमा भने निर्वाचन प्रणाणी एकल संक्रमणीय वा बहुमतिय के राख्ने भन्ने विषयमा दलहरू बीच सहमती बनेको छैन ।

s]5 t /fli6«o ;ef ;b:osf nflu rflxg]ofUotf<

३५ वर्ष उमेर पुगेको, मतदाता नामावलीमा नाम समावेश भएको, संघीय कानुनले अयोग्य नठहरूऱ्याएको र लाभको पदमा बहाल नभएको कुनै पनि नेपाली नागरिकले राष्ट्रिय सभा सदस्यको उम्मेदवार बन्न पाउनेछन् । भ्रष्टाचार, जबर्जस्ती करणीजस्ता गम्भीर फौजदारी अपराधमा सजाय पाएका, नैतिक पतन देखिने वा अन्य फौजदारी कसुरमा सजाय पाएका वा कुनै पनि कसुरमा २० वर्षभन्दा बढी कैदको सजाय पाएको व्यक्ति भने उम्मेदवार बन्न अयोग्य हुनेछन् ।

केन्द्रमा प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभाको ब्यवस्था यस अघि नेपाल अधिराज्यको संविधान २०४७ ले पनि गरेको थियो । तर समानुपाति निर्वाचन प्रणाली र समावेशीतालाइ भने आत्मसाथ गरिएको थिएन ।

s;/L u7g xG5 kb]z ;ef<

संघीय सदन दुई सदानात्मक ब्यवस्था गरिएपनि संविधानले प्रदेश सभा भने एक सदनात्मक रहेने ब्यवस्था गरेको छ । प्रदेश सभाको गठन सम्बन्धी संविधानको धारा १७६ को उपधारा १ को खण्ड क बमोजिम सम्बन्धीत प्रदेशबाट प्रतिनिधि सभामा पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली अर्न्तगत निर्वाचित हुने सदस्य संख्याको दोब्बर संख्या प्रदेश सभामा पनि प्रत्येक्ष निर्वाचित हुने उल्लेख छ। जस अनुसार देश भर १६५ निर्वाचन क्षेत्रको डवल ३३० प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र रहने छन् । ३३० जना प्रदेश सभाका लागि पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली अन्तर्गत प्रत्यक्षबाट निर्वाचित भएर आउने छन् । ३३० लाई ६० प्रतिशत मानि बाँकी ४० प्रतिशत २२० जना समानुपातिकबाट प्रदेशसभा सदस्य चयन हुने छन् । यसरी सबै प्रदेशमामा गरी कुल ५ सय ५० जना प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचित हुने छन्।

s;/L lgwf{0f xG5 kb]z ;ef ;b:osf nflu ;dfgkflts l;6<

उदाहरणका लागि प्रदेश नम्बर १ बाट प्रतिनिधि सभामा निर्वाचित हुने २८ सदस्यको दोब्बर सदस्य अर्थात ५६ जना सदस्य प्रदेश सभामा प्रत्येक्ष निर्वाचित हुने छन् । सो प्रदेश सभाको कुल सदस्य संख्या तय गर्दा प्रत्येक्ष निर्वाचित सदस्य संख्या ५६ लाई साठी प्रतिशत मान्नु पर्दछ । बाँकी ४० प्रतिशत समानुपातिकबाट आउने छन् । अब हिसाब निकाल्नुस कतिको ६० प्रतिशत ५६ होला । यसरी हिसाब गर्दा ९३ हुन आउँछ यसरी ९३ जनामा ५६ जना प्रत्यक्ष निर्वाचनबाट आएपछि ३७ जना समानुपतिकबाट ल्याउनु पर्ने हुन्छ । अर्थात यो पनि गर्न सकिन्छ ५६ सदस्य संख्यालाई तीनले भाग गरेर आउने भागफल १८.६६ लाई फेरी दुईले गुणन गरेपछि आउने गुणनफल ३७ नै उक्त प्रदेश सभामा समानुपातिक प्रणालीबाट निर्वाचित हुने संख्या हो । यसरी प्रदेश नम्बर १ मा ५६ जना प्रत्येक्ष निर्वाचित र ३७ जना समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीबाट निर्वाचित सदस्य गरी जम्मा ९३ जना सदस्य रहेको प्रदेश सभा गठन हुने छ । उक्त प्रावधानका आधारमा तयार गरिएको प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन ऐनको दफा ६० बमोजिम प्रदेश सभामा खसेको कुल सदर मतको १.५ प्रतिशत मत प्राप्त गर्ने दलहरूका लागि उनीहरूले प्राप्त गरेको मतभारका आधारमा सदस्य संख्या विभाजन गरी निर्वाचित हुने व्यवस्था गरिएको छ। जुन प्रतिनिधि सभाको लागि भने ३ प्रतिशत कटाउनु पर्ने ब्यवस्था गरिएको छ ।

त्यसैगरी केन्द्रीय संसदमा ३२ सिट रहेको दुई नम्बर प्रदेशमा ६४ जना प्रत्येक्ष निर्वाचित तथा ४३ जना समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली निर्वाचित हुने सदस्यसहित कुल १ सय ७ सदस्यीय प्रदेश सभाको गठन हुनेछ।

प्रदेश नम्बर ३ मा ३३ सदस्य प्रतिनिधि सभामा प्रत्येक्ष निर्वाचित हुने छन् भने प्रदेश सभामा ६६ सदस्य प्रत्येक्ष निर्वाचित सदस्य तथा ४४ जना समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली मार्फत गरी कुल एक सय १० सदस्यीय प्रदेश सभा गठन हुने छ। त्यसैगरी १८ जान प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचित हुने प्रदेश नम्बर ४ मा ३६ जना प्रत्येक्ष निर्वाचित र २४ जना समानुपातिक प्रणालीबाट गरी जम्मा ६० सदस्यीय प्रदेश सभा रहने छ भने, यस्तै प्रदेश २६ जना प्रतिनिधि सभासदस्य निर्वाचित हुने प्रदेश नम्बर ५ मा ५२ सदस्य प्रत्येक्ष निर्वाचित तथा ३५ जना गरी कुल ८७ सदस्यीय, प्रदेश नम्बर ६ मा २४ प्रत्येक्ष निर्वाचित र १६ समानुपातिक तर्फबाट गरी कुल ४० सदस्यीय तथा प्रदेश नम्बर ७ मा ३२ प्रत्येक्ष निर्वाचित तथा २१ समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीबाट निर्वाचित गरी जम्मा ५३ सदस्यीय प्रदेश सभा गठन हुने छ।

> **प्रदेश सभाको गठन सम्बन्धी संविधानको धारा १७६ को उपधारा १ को खण्ड क बमोजिम सम्बन्धीत प्रदेशबाट प्रतिनिधि सभामा पहिलो हुने निर्वाचन प्रणाली अर्न्तगत निर्वाचित हुने सदस्य संख्याको दोब्बर संख्या प्रदेश सभामा पनि प्रत्येक्ष निर्वाचित हुने उल्लेख छ। जस अनुसार देश भर १६५ निर्वाचन क्षेत्रको डवल ३३० प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र रहने छन् ।**

यसरी प्रदेश सभामा समानुपातिक सिटमा निर्वाचन कानुनले ब्यवस्थागरे बमोजिम विभिन्न समावेशी कलस्टरबाट सासद बनाउनु पर्ने हुन्छ । मुख्य गरेर त्यस प्रदेशमा प्रतिनिधित्व गर्ने जातिगत संख्यका आधारमा प्रदेशमा समानुपातिक प्रतनिधित्व सुनिश्चित गरिएको छ । प्रदेश प्रदेशमा हुने जातिगत जनसाङखिकि बनावट अनुसार प्रदेश सभामा समानुपातिक सिटको बाढफाडँ गरिएको छ । त्यसकलागि दलहरूले त्यही अनुपातमा उम्मेदावर सुची बुझाउने र आयोगे त्यही अनुपातमा पाटिले पाएको मतका आधारमा निर्वाचित गर्ने प्रवधान छ ।

sg kb]zdf s:tf]5 ;dfgklts ;dfj]zLsn:6/<

आयोगको निमावलीअनुसार सबै प्रदेशको समानुपातिक सदस्यका लागि राजनीतिक दलले आदिवासी जनजाति, खस आर्य थारू दलित मधेशी र मुस्लिम गरी ६ बटा कलस्टरबाट निश्चित प्रतिशतमा उम्मेदावार सिफारिस गर्नु पर्ने हुन्छ । जुन प्रदेशगत जनसंख्याको बनावट अनुशार भिन्न भिन्न प्रतिशत निर्धारण गरिएको छ ।

जस अनुसार आदिवासी जनजातिको सबैभन्दा बढी प्रतिनिधित्व प्रदेश ३ मा हुनेछ। प्रदेश ३ मा आदिवासी जनजातिबाट ५३.१७ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ। यस्तै प्रदेश १ बाट ४६.७९, प्रदेश ४ बाट ४२ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ। आदिवासी जनजातिको सबैभन्दा कम प्रतिनिधित्व प्रदेश ७ मा ३.६१ प्रतिशत हुनेछ। प्रदेश ५ मा १९.५८, प्रदेश ६ मा १३.६३ र प्रदेश २ मा ६.६१ प्रतिनिधित्व हुनेछ।

यस्तै खस आर्यको सबैभन्दा बढी प्रतिनिधित्व प्रदेश ६ मा हुने भएको छ। प्रदेश ६ मा खस आर्यको ६२.२ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ। यस्तै प्रदेश ७ मा ६०.०२ प्रतिशत र प्रदेश २ मा सबैभन्दा कम ४.८९ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ। प्रदेश ३ र ४ बाट ३७ प्रतिशत खस आर्यको प्रतिनिधित्व प्रदेशसभामा हुनेछ। यस्तै प्रदेश ५ बाट २८.८४ र प्रदेश १ बाट २७.८४ प्रतिशत खस आर्यको प्रतिनिधित्व प्रदेशसभामा हुनेछ।

थारु समुदायबाट सबैभन्दा बढी प्रतिनिधित्व प्रदेश ७ मा हुनेछ। प्रदेश ७ को सभामा थारुको १७.२१ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ। यस्तै प्रदेश ५ मा १५.१८, प्रदेश २ मा ५.२७, प्रदेश १ मा ४.१५ प्रतिशत थारुको प्रतिनिधित्व प्रदेशसभामा हुनेछ। सबैभन्दा कम प्रदेश ६ मा ०.५ प्रतिशत र प्रदेश ३ र ४ मा क्रमशः १.६६ र १.७२ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ।

दलितको सबैभन्दा बढी प्रतिनिधित्व प्रदेश ६ मा हुनेछ। त्यहाँ २३.२५ प्रतिशत दलितको प्रतिनिधित्व हुनेछ। दलितको प्रदेश १ मा १०, प्रदेश २ मा १७.२९, प्रदेश ३ मा ५.८४, प्रदेश ४ मा १७.४४ र प्रदेश ५ मा १५ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ। प्रदेश ७ को सभामा दलितको १७.२९ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ।

जनसंख्याका आधारमा तयार पारिएको क्लस्टर मा मधेसीको सबैभन्दा बढी प्रतिनिधित्व प्रदेश २ मा हुनेछ । प्रदेश २ को प्रदेशसभामा ५४.३६ प्रतिशत प्रतिनिधित्व मधेसीको हुनेछ। यस्तै प्रदेश ४ र ६ मा मधेसीको प्रतिनिधित्व सबैभन्दा कम छ। दुवै प्रदेशको प्रदेशसभामा क्रमशः ०.५२ र ०.२४ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहनेछ। मधेसीको प्रदेश ७ मा १.६४, प्रदेश ३ मा १.५७ र प्रदेश १ मा ७.५७ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ।

मुस्लिमको सबैभन्दा बढी प्रतिनिधित्व प्रदेश २ मा हुनेछ। प्रदेश २ को सभामा मुस्लिमको ११.५८ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुनेछ । प्रदेश ५ मा ६.९४ र प्रदेश १ मा ३.५९ प्रतिशत प्रतिनिधित्वबाहेक अन्य प्रदेशसभामा मुस्लिमको प्रतिनिधित्व एक प्रतिशतभन्दा कम हुनेछ । प्रदेश सभाबाट गठन गर्ने प्रदेश सरकारमा भने प्रदेशगत न्युनतम ८ सदस्य देखि अधिकतम २२ सदस्य मन्त्री मण्डल बन्ने छ । जनु प्रदेश सभा सदस्यको संख्याको अधिकतम् पंचिंस प्रतिसत सम्म मन्त्रि मण्डल बनाउन सक्ने ब्यवस्था संविधानले किटान गरेको छ ।

अब हाम्रै थाहानगरको ओखरबजारमै
छपाईको शुभारम्भ
फ्लेक्स प्रिन्ट

काठमाण्डौं, हेटौंडा धाउनै पर्दैन...
अत्याधुनिक नयाँ मेसीनद्वारा १ घण्टा भित्र बोर्ड,ब्यानर तयार
AARAV creation
DESIGN FLEX PRINT PHOTOGRAPHY
Thaha-1, Okharbazar, 9855068340/9802068340
हाम्रा अन्य सेवाहरू
- फ्लेक्स प्रिन्ट (ब्यानर/साइनबोर्ड)
- होडिङ बोर्ड/स्टिकर प्रिन्ट/
- फ्लेक्स फोटो/मायाको चिनो तयारी
- प्रमाण-पत्र/कदर-पत्र/प्रशंसा पत्र तयारी
- कार्यक्रमको ब्याच तयारी
- विभिन्न डिजाइनका फ्रेमिङ
- फोटो स्टुडियो/पि.भि.सी. कार्ड
9855068340/9802068340

हार्दिक बधाई

कृष्ण दाहाल (मकवानपुर-१)

विरोध खतिवडा (मकवानपुर-२)

प्रेम बहादुर पुलामी (मकवानपुर-१ (क)

डेरमणी पौडेल (मकवानपुर-१ (ख)

कुमारी मोक्तान (मकवानपुर-२ (क)

मुलुकमै पहिलो पटक भएको प्रतिनीधिसभा तथा प्रदेशसभामा निर्वाचित हुनु भएका बाम गठबन्धनका सम्पूर्ण विजयी उमेद्वारहरुलाई हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दै उमेद्वारहरुलाई यहाँसम्मको सफलताको शिखर चुम्नको लागि मतदान गर्नुहुने सम्पूर्ण मतदाताहरु, चुनावमा अहोरात्र खटिनुहुन सम्पूर्ण कम्रेडहरुलगायत हाम्रा सबै संगठनहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं ।

cWolfM
ljiOf'k|;fb 9sfn
नेकपा एमाले
प्रतिनीधि सभा क्षेत्र नं. २ (क)
कमिटि परिवार

हार्दिक बधाई

कृष्ण दाहाल (मकवानपुर-१)

विरोध खतिवडा (मकवानपुर-२)

प्रेम बहादुर पुलामी (मकवानपुर-१ (क)

डेरमणी पौडेल (मकवानपुर-१ (ख)

कुमारी मोक्तान (मकवानपुर-२ (क)

मुलुकमै पहिलो पटक भएको प्रतिनीधिसभा तथा प्रदेशसभामा निर्वाचित xg' ePsf afd u7aGwgsf ; DkO{ ljhoL pdd]bj f/ x?nfO{ हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दै उमेद्वारहरुलाई यहाँसम्मको सफलताको शिखर चुम्नको लागि मतदान गर्नुहुने सम्पूर्ण मतदाताहरु, चुनावमा अहोरात्र खटिनुहुन सम्पूर्ण कम्रेडहरुलगायत हाम्रा सबै संगठनहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

cRo'td k|;fb 9sfn
-k'j{cWolf_
नेकपा एमाले
थाहानगर कमिटि

नयाँ व्यवस्थापनसहित शीघ्र खुल्दैछ...

दामन भ्यू टावर एण्ड रिसोर्ट

;Dks{M e/t ufkfnL
मोवाइल नं. ९८५११२५७०८
होटल प्रकाश इन्टरनेशनल प्रा. ली. द्वारा सञ्चालित

:sfe6/
6ofS6/

/fn/
l6k/

निर्माणसम्बन्धी सम्पूर्ण सेवा
बी . एण्ड पी. निर्माण सेवा
थाहा-६, बज्रबाराही, मकवानपुर
९८५१०६३९४७(प्रदिप), ९८४५४०४३५५(सुरज)

अनलाईनबाटै
ufpB/sf va/, ca ljZje/
www.bikaskhabar.com
लगअन गर्नुहोस् ।
'तपाई जहाँ, विकासखबर त्यहाँ'
दैनिक कुर्नै पर्दैन
पलपलको खबर....
विकासखबर डट.कम.
इमेल:
bikaskhabar@gmail.com

● ljsf; dN6ldl8ofsf nfluk|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६९५)● ;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dkfbs : अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● db|0f : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● O{d]n bikaskhabargmail.com